

Self Acceptance and/vs. Teshuvah 2

Source Sheet by Alex Ozar

Bereshit Rabbah 67:4

Rabbi Hanina said: Anyone who says that the Holy One blessed be He is lax, may his intestines become lax. Rather, He shows patience and collects His due.

בראשית רבה ס"ז:ד'

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא כָּל מִי שֶׁהוּא
אוֹמֵר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתַרְן
הוּא יְתוֹתְרוֹן בְּנֵי מְעוּהָי, אֶלָּא
מֵאַרְיָא אֶפִּיּה וְגַבֵּי דִילֵיהּ

Pesikta DeRav Kahana 24:7

"Good and upright is Ad-nai; therefore He shows sinners the way." (Ps. 25:8) They asked Wisdom: What should the punishment for the sinner be? She replied: "Evil pursues sinners" (Prov. 13:21). They asked Prophecy: What should the punishment for the sinner be? She replied: "The soul that sins shall die" (Ezekiel 18:4). They asked Torah: What should the punishment for the sinner be? She replied: S/he shall bring a Guilt-Offering (Asham) and it will be atoned. They asked the Holy One of Blessing: What should the punishment for the sinner be? God replied: Let the person do teshuvah and it will be atoned. That's why it's written: "Good and upright is Ad-nai etc." Rabbi Pinchas

פסיקתא דרב כהנא כ"ד:ז'

[ז] טוב וישר י"י על כן יורה
חטאים בדרך וג' (תהלים
כה:ח). שאלו לחכמה החוטא
מהו עונשו, אמרה להם
וחטאים תרדף רעה (משלי
יג:כא). שאלו לנבואה החוטא
מהו עונשו, אמרה להם הנפש
החוטאת היא תמות (יחזקאל
יח:ד). שאלו לתורה חוטא מה
עונשו, אמרה להם יביא אשם
ויתכפר לו. שאלו להקב"ה
החוטא מהו עונשו, א' להם
יעשה תשובה ויתכפר לו, הדא
היא דכת' טוב וישר י"י וגו'
(תהלים כה:ח). א"ר פינחס
למה הוא טוב שהוא ישר, למה
הוא ישר שהוא טוב. על כן

said: Why is God good? Because God is upright. Why is God upright? Because God is good - "therefore God shows sinners the way", that God teaches to the sinners the way of doing teshuvah, and that's why Hosea warned Israel, and said: "Return, Israel [up to God, because you stumbled in your sin]" (Hosea 14:2)

Meilah 14b:6

Rav Pappa said: This is the reason that one builds the structures in the Temple **with non-sacred** materials and afterward consecrates those materials upon completion: It is because the **Torah was not given to the ministering angels**, who do not tire and do not have physical needs, but rather to human beings. Therefore, the Sages **said** that **perhaps** an artisan will **want to rest** and **sit** on the stones being used in the construction, **and** he might in fact **sit on them**. And **if he builds with consecrated** materials, it will **be found that he misused consecrated** property. Consequently, it is preferable for one to build with non-sacred materials, and the structure should be consecrated only upon completion.

יורה חטאים בדרך (שם), שהוא מורה לחטאים דרך שיעשו תשובה. לפיכך הושע מזהיר את ישראל ואו' להם שובה ישראל (הושע שם).

מעילה י"ד ב:ו'

רַב פַּפָּא אָמַר: הֵינּוּ טַעְמָא דְבוּנִין בַּחֹל – לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַלְאכֵי הַשָּׁרֵת, אֲמָרֵי דְלָמָא בְּעֵי לְמִיזְגָא, וְזָגָא עַלֵּיהּ. אִי בְּנָא בְּקוּדְשָׁא – אִישְׁתַּכַּח דְקָמְעִיל בְּקוּדְשָׁא.

Bereshit Rabbah 8:5

Rabbi Simon said: When the Holy One blessed be He came to create Adam the first man, the ministering angels divided into various factions and various groups. Some of them were saying: 'Let him not be created,' and some of them were saying: 'Let him be created.' That is what is written: "Kindness and truth met; righteousness and peace touched" (Psalms 85:11). Kindness said: 'Let him be created, as he performs acts of kindness.' Truth said: 'Let him not be created, as he is all full of lies.' Righteousness said: 'Let him be created, as he performs acts of righteousness.' Peace said: 'Let him not be created, as he is all full of discord.' What did the Holy One blessed be He do? He took Truth and cast it down to earth. That is what is written: "You cast truth earthward" (Daniel 8:12). The ministering angels said before the Holy One blessed be He: 'Master of the universe, why are You demeaning Your very seal? Let Truth ascend from the earth.' That is what is written: "Truth will spring from the earth" (Psalms 85:12).

The Rabbis say in the name of Rabbi Hanina bar Idi, and Rabbi Pinḥas and Rabbi Hīlkiya said in the name

בראשית רבה ח:ה'

אמר רבי סימון, בשעה שבא הקדוש ברוך הוא לבראת את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כפתיים כפתיים, וחסבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הדא הוא דכתיב (תהלים פה, יא): חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו. חסד אומר יברא, שהוא גומל חסדים. ואמת אומר אל יברא, שכלו שקרים. צדק אומר יברא, שהוא עושה צדקות. שלום אומר אל יברא, דכוליה קטטה. מה עשה הקדוש ברוך הוא נטל אמת והשליכו לארץ, הדא הוא דכתיב (דניאל ח, יב): ותשלך אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסיה שלך, תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פה, יב): אמת מארץ תצמח. רבנן אמרי לה בשם רבי חנינא בר אידי ורבי פינחס ורבי חלקיה בשם רבי סימון אמר, מאד, הוא אדם. הדא הוא דכתיב (בראשית א, לא): וירא

of Rabbi Simon: *Meod*, this refers to Man [*adam*]. That is what is written: “God saw everything that He had made, and, behold, it was very [*meod*] good” (Genesis 1:31) – Man [*adam*] was good.

Rav Huna, the rabbi of Tzipori, said: While the ministering angels were busy deliberating with one another and engaging with one another, the Holy One blessed be He created him. He said to them: ‘Why are you deliberating? Man has already been created.’

Bava Kamma 94b:5-95a:2

§ Having mentioned the ordinance instituted for the penitent, the Gemara discusses other details of this ordinance. **The Sages taught** in a *baraita* (*Tosefta, Shevi'it* 8:11): With regard to **robbers or usurers that returned** either the stolen item or the interest to the one from whom they took it, **one should not accept it from them. And** with regard to **one who does accept it from them, the Sages are displeased with him**, since by doing so he discourages those who wish to repent. **Rabbi Yohanan says: This mishna**, i.e., the statement of the *Tosefta*, **was taught in the days of Rabbi Yehuda HaNasi, as it is taught** in a *baraita*:

אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְהִנֵּה טוֹב אָדָם. רַב הוֹנָא רַבָּה שֶׁל צְפוּרִין אָמַר עַד שֶׁמְלַאכֵי הַשָּׁרֵת מְדַיְנִין אֵלָיו עִם אֵלָיו וּמִתְעַסְקִין אֵלָיו עִם אֵלָיו בְּרָאוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר לָהֶן מָה אַתֶּם מְדַיְנִין כְּבָר נַעֲשֶׂה אָדָם.

בבא קמא צ"ד ב:ה'-צ"ה א:ב'

תָּנוּ רַבָּנָן: הַגְזֵלָנִין וּמַלְוֵי בְּרַבִּית שֶׁחֲזִירוּ – אֵין מְקַבְּלִין מֵהֶן. וְהַמְקַבֵּל מֵהֶן – אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימָנוּ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בִּימֵי רַבִּי נִשְׁנִית מִשְׁנָה זו. דְּתַנְיָא: מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁבִקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, אָמְרָה לוֹ אֲשֶׁתּוֹ: רִיקָה! אִם אַתָּה עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, אֶפִּילוֹ אֲבַיֵּט אֵינִי שְׁלָדִי! וְנִמְנַע וְלֹא עָשָׂה תְּשׁוּבָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמְרוּ: הַגְזֵלָנִין וּמַלְוֵי רַבִּיּוֹת שֶׁחֲזִירוּ – אֵין מְקַבְּלִין מֵהֶם, וְהַמְקַבֵּל מֵהֶם – אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימָנוּ.

There was **an incident with regard to one man who desired to repent** after having been a thief for many years. **His wife said to him: Empty one [reika], if you repent** you will have to return all the stolen items to their rightful owners, and **even the belt that you are wearing is not yours, and he refrained and did not repent.** At that time, the Sages **said:** With regard to **robbers or usurers that returned** either the stolen item or the interest to the one from whom they took it, **one should not accept it from them.** And concerning **one who does accept it from them, the Sages are displeased with him.** The Gemara **raises an objection** from a *baraita*: With regard to children whose deceased **father left them money paid as interest, although they know that it is interest, they are not obligated to return it.** The Gemara infers: **They, the children, are the ones that are not obligated to return it, but their father would have been obligated to return it,** and his victims may accept his money. The Gemara responds: **By right, the baraita should have taught that their father also would not have been obligated to return it.** **And the fact that the baraita teaches this halakha with regard to the children is because of the fact**

מיתביבי: הניח להם אביהם מעות של רבית, אף על פי שהן יודעין שהן רבית – אין חייבין להחזיר. אינהו הוא דלא, הא אביהם חייב להחזיר. בדין הוא דאביהם נמי אינו חייב להחזיר; והא דקתני בדידהו – משום דקא בעי למתני סיפא: "הניח להם אביהם פרה וטלית וכל דבר המסויים – חייבין להחזיר מפני כבוד אביהם", תנא רישא נמי בדידהו. ומפני כבוד אביהם – חייבין להחזיר? אקרי כאן: "ונשיא בעמך לא תארי" – בעושה מעשה עמך?! כדאמר רב פנחס: בשעשה תשובה; הכא נמי, בשעשה תשובה. אי עשה תשובה, מאי בעי גביה? איבעי ליה לאהדורי! שלא הספיק להחזיר עד שמת.

תא שמע: הגזלנים ומלוי ברבית, אף על פי שגבו – מחזירין. גזלנין – מאי "שגבו" איכא? אי גזול – גזול, ואי לא גזול – לא גזול! אלא אימא: הגזלנין, ומאי ניהו – מלוי רביות; אף על פי שגבו – מחזירין! אמרי: מחזירין, ואין

that the *baraita* wants to teach a *halakha* in the latter clause: If their deceased father left them a cow, or a garment, or any other specific item he had stolen or taken as interest, they are obligated to return it due to the honor of their father, so that the item not serve as a reminder to all that their father transgressed. Since this *halakha* needs to be stated specifically with regard to the children, the first clause of the *baraita* is also taught with regard to them. The Gemara asks: But is it true that due to the honor of their father they are obligated to return the item or money? I will read here the verse: “You shall not revile God, nor curse a ruler of your people” (Exodus 22:27), from which the Sages inferred that the prohibition against cursing a ruler is in effect only with regard to a ruler that acts as a member of your people, i.e., in accordance with Torah law. One who curses a wicked ruler does not violate this prohibition. Similarly, if one’s father is wicked, the mitzva to honor him should not apply. Why would his children have to return items that he stole due to his honor? The Gemara responds: It is like that which Rav Pinehas said concerning a different case: This is a case where he repented. Here too, it is a case

מִקְבָּלִין מֵהֶם. אֵלָּא לָמָּה
מַחְזִירִין? לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם.

תָּא שְׁמַע: הַרוּעִים וְהַגְּבָאִין
וְהַמוֹכְסִין – תְּשׁוּבַתְן קְשָׁה,
וּמַחְזִירִין לְמַכִּירִין! אָמְרִי:
מַחְזִירִין, וְאִין מִקְבָּלִין מֵהֶם.
וְאֵלָּא לָמָּה מַחְזִירִין? לְצֵאת יְדֵי
שָׁמַיִם. אִי הָכִי, אִמְאִי תְּשׁוּבַתְן
קְשָׁה? וְעוֹד, אִימָא סִיפָּא: וְשָׂאִין
מַכִּירִין – יַעֲשֶׂה בְּהֵן צָרְכִי
צִיבוּר, וְאָמַר רַב חֲסֵדָּא: בּוּרוֹת,
שִׁיחִין וּמַעְרוֹת! אֵלָּא לָא קִשְׂיָא;
כָּאן קוּדְם תְּקַנְה, כָּאן לְאַחַר
תְּקַנְה. וְהַשְׁתָּא דְאָמַר רַב נַחֲמָן:
בְּשָׂאִין גְּזִילָה קִיּוּמַת – אִפִּילוּ
תִּימָא אִידי וְאִידי לְאַחַר תְּקַנְה;
וְלָא קִשְׂיָא, כָּאן בְּגִזְלָה קִיּוּמַת,
כָּאן בְּשָׂאִין גְּזִילָה קִיּוּמַת. וְהָא
אַבְנִט – דְּגִזְלָה קִיּוּמַת הִיא!
מָאִי “אַבְנִט” – דְּמִי אַבְנִט. וְכֹל
הֵיכָא דְּגִזְלָה קִיּוּמַת, לָא עֲבוּד
רַבְּנָן תְּקַנְתָּא?! וְהָרִי מְרִישׁ,
דְּגִזְלָה קִיּוּמַת הִיא; וְתַנּוּן: עַל
הַמְרִישׁ הַגּוֹל שֶׁבְּנָאוּ בְּבִירָה,
שְׁשִׁטּוֹל דְּמִיו – מִפְּנֵי תְּקַנְתָּ
הַשְּׁבִימִים! שְׂאֵנִי הֵתִם, דְּכִיּוֹן
דְּאִיכָּא פְּסִידָא דְּבִירָה – שְׁוִיוִיהָ
רַבְּנָן כְּדִלִיתָהּ.

where the father **repented**, and since he is no longer wicked, his children are obligated to honor him.

The Gemara asks: **If he repented, what was** the stolen item or interest **doing with him? He should have returned it** while he was still alive.

The Gemara responds: It is a case **where he did not manage to return it before he died.**

Consequently, the children must return the items in order to uphold their father's honor. The Gemara raises another contradiction: **Come and hear** the statement of another *baraita*: With regard to **robbers and usurers, although they collected** the stolen item or interest, **they return** it. The Gemara first clarifies the meaning of the *baraita*: In the case of **robbers, what collection is there**, i.e., why did the *baraita* use the term: Collected, in this context? **If they robbed, they robbed** and did not collect anything; **and if they did not rob, they did not rob** and cannot be called robbers at all.

Rather, emend the text of the *baraita* to **say**: With regard to **robbers, and who are they**, i.e., what is meant by the term: Robbers? It is referring to **usurers**. The Gemara resumes its citation of the *baraita*: **Although they collected** the interest, **they must return** it. This is contrary to the ruling of the

Tosefta that if robbers and usurers return what they have taken, it is not accepted. The Gemara explains: **Say** that this *baraita* means that **they return it, but one does not accept it from them.** The Gemara asks: **But why do they return** it if it will not be accepted? The Gemara responds: In order **to fulfill** their obligation to **Heaven.** In order to fully repent, they must at least offer to return to the debtors the interest they took unlawfully. The Gemara raises a contradiction from another source. **Come and hear** the statement of another *baraita*: With regard to **shepherds** who allow their animals to graze in other people's fields, thereby stealing from the owners; **or tax collectors** who are hired to collect taxes on behalf of the government and collect excessive sums; **or tax collectors** who purchase the right to collect taxes themselves and collect unlawfully, **their repentance is difficult,** since they steal from the public. It is difficult for them to find every one of their victims in order to pay them restitution, **and they** must **return** what they have stolen **to whomever they recognize** as victims of their theft. This *baraita* indicates that thieves do return what they have stolen. The Gemara answers: **Say** that **they return** it,

but one does not accept it from them. The Gemara asks: **But why do they return** it if it will not be accepted? The Gemara responds: In order **to fulfill** their obligation to **Heaven.** The Gemara asks: **If so,** if they are not actually obligated to return what they have stolen, **why is their repentance difficult? And furthermore, say the latter clause** of the *baraita*: **And** as for the money belonging to those **that they do not recognize** as their victims, **they should use** that money for **community needs. And Rav Hisda says:** This means providing **pits, ditches, and caves,** which benefit the general public. This indicates that a thief actually does pay back what he has stolen. **Rather,** this contradiction must be resolved differently. It is **not difficult: Here,** where the *baraita* states that he must actually return what he has stolen, it is referring to a time **before the ordinance** for the penitent was instituted. **There,** where the *baraita* states that one does not accept the repayment from a robber, it is referring to a time **after the ordinance** was instituted. The Gemara adds: **And now that Rav Nahman says** that when the Sages say that he does not return what he has stolen, they refer only to a case **where the stolen item does not**

exist in its initial form, and **you** can **even say** that **this and that**, both *baraitot*, are referring to a time **after the ordinance** was instituted, **and** it is **not difficult**. **Here**, the *baraita* that rules that one may accept the stolen item is referring to a case **where the stolen item still exists**. **There**, the *baraita* that rules not to accept it even if the robber seeks only to fulfill his obligation to Heaven is referring to a case where the **stolen item does not still exist**. The Gemara asks: **But** the incident in which the robber's wife told him that he would have to return even the **belt**, which was the impetus for instituting the ordinance for the penitents, was a case **where the stolen item still exists**, in which case the robber would be obligated to return it even after the ordinance was instituted. The Gemara answers: **What** is meant by: Even the **belt**? The **value of the belt**, but the actual belt was no longer in his possession. The Gemara asks: **And** is it so that **the Sages did not institute an ordinance** for the penitent **anywhere that the stolen item still exists**? **But there is** the case of **a beam, which is a stolen item that still exists, and we learned** in a mishna (*Gittin 55a*): **With regard to a stolen beam that the robber built into a building**, the

Sages instituted **that** the robbery victim **should take its monetary value** and not the actual beam **because of the ordinance** instituted for **the penitent**, i.e., so that the penitent not be required to destroy his house. This indicates that the ordinance instituted for the penitent is in effect even when the stolen item still exists. The Gemara answers: **There it is different. Since** in that case **there is the loss of the entire building, the Sages treat the beam as though it were not** in existence.

תוספות על בבא קמא צ"ד ב:ו'א'

בימי רבי נשנית משנה זו - אור"ת דלא לפניו ולא לאחריו אלא לדורו דוקא תקן משום מעשה שהיה ולא לדורות הבאין דהא מעשים בכל יום שמקבלים מן הגזלנים ודנין דיני גזילות כי ההוא דגזל פדנא דתורא לקמן (בבא קמא דף צו:) וההוא נרשאה דגנב סיפרא (לקמן בבא קמא דף קטו.) וההוא רעיא דבפ"ק דב"מ (דף ה.) ונסכא דרבי אבא (ב"ב דף לג:) ואמר נמי באיזהו נשך (ב"מ דף סא:) דרבית קצוצה יוצאה בדיינין ולכך לא פריך לקמן אלא מברייתות דהוה שונה ר' חייא שהיה תלמידו של רבי ולא הקשה ממתני' דקתני משלם כשעת הגזילה לפי שהמשניות היו קודם רבי אלא שרבי סדרם אבל ברייתות היה שונה ר' חייא מה שהיה מוסיף רבי על המשניות ור"י אומר דמתני' לא ה"מ למפרך דלא תקן רבי דאין מקבלים אלא מאותן בני אדם שרוב עסקם ומחייתם בכך והיו ניזונים בגזל ורבית ומתפרנסים בכך כל ימיהם כדקתני הגזלנין ומלוי ברבית דמשמע שאומנותם בכך וכן רועים וכל הנהו דמייתי

אבל ממתניתין לא פריך שלא עשו תקנה מלקבל מאדם שגוזל ומלוה ברבית באקראי בעלמא אבל אין לפרש דלהכי לא פריך ממתני' משום דרבי לא תיקן אלא באותם שעשו תשובה וברייתא דמוכח . מינה מיירי בעבד תשובה מדקתני וחייבים להחזיר מפני כבוד אביהם מכ"מ ההיא דגזלנים ומלוי ברבית לא משמע דאיירי בעבדי תשובה ועוד שכל אדם יכול להערים שיעשה תשובה ויחזור מעצמו ולא יקבלו ממנו וכן ההיא דכל הכלים (שבת דף קכג:) דאמר ר' חנינא בימי נחמיה בן חכליה נשנית משנה זו וההיא דסוף אלו מציאות (ב"מ דף לג:) דקאמר בימי רבי נשנית משנה זו הכל מפרש ר"ת דלא נשנית . אלא לההוא דרא וכן ההיא דהוריות (דף יג:) ואין להאריך:

מאירי על בבא קמא צ"ד ב:ד'

קצת חכמי הצרפתים פרשו שכל אלו שאמרו אין חייבין להחזיר או שאין מקבלין מהם לא נאמר אלא באותו הדור שבו נתקנה זו אבל בשאר הדורות שאחריהם הרי מצינו בתלמוד כמה מעשים שכופין הגזלנין לשלם וחכמי הראשונים פרשו שכל אותם המעשים במי שאינו רוצה לשוב ומה שנאמר כן בשרוצה לשוב אבל כל שאינו שב ברצונו אלא שזה תובעו בבית דין חייב להחזיר והוא מה שאמרו במשנתנו משלם כשעת הגזלה:

שפתי כהן על שולחן ערוך חושן משפט שס"ו:א':א'

אין מקבלין ממנו כו' וכתב בספר חסידים סימן תתרפ"ז דוקא כשהנגזל אין חייב לאחריים אבל אם הנגזל חייב לאחריים ואין לו מה לפרוע יש לקבל כדי שיפרע לבעלים חובות שלו ע"כ:

Gittin 55a:12

§ The mishna teaches that Rabbi Yoḥanan ben Gudgeda further testified **about a stolen beam that was** already **built** into a building and said that the injured party receives the value of the beam but not the beam itself. With regard to this, **the Sages taught** in a *baraita* (*Tosefta, Bava Kamma* 10:5): If **one robbed** another of **a beam and built it into a building, Beit Shammai say: He must destroy the entire building and return the beam to its owners. And Beit Hillel say: The injured party receives only the value of the beam** but not the beam itself, **due to an ordinance instituted for the sake of the penitent.** In order to encourage repentance, the Sages were lenient and required the robber to return only the value of the beam. The mishna was taught in accordance with the opinion of Beit Hillel.

Bava Kamma 93b:1

MISHNA: In the case of **one who robs** another of **wood and fashions it** into **vessels**, or one who robs another of **wool and fashions it** into **garments**, he **pays** the robbery victim **according to** the value of the goods at the **time of the robbery,**

גיטין נ"ה א:י"ב

...תנו רבנן: גזל מריש ובנאו
בבירה – בית שמאי אומרים:
מקעקע כל הבירה כולה ומחזיר
מריש לבעליו; ובית הלל
אומרים: אין לו אלא דמי מריש
בלבד, משום תקנת השבין.

בבא קמא צ"ג ב:א'

מתניי הגזל עצים ועשאן כלים,
צמר ועשאן בגדים – משלם
כשעת הגזלה.

but he need not return the vessels or garments. He has acquired the stolen items because they had undergone a change.

Bava Kamma 94b:2

...Rabbi Ḥiyya bar Abba says that Rabbi Yoḥanan says: By Torah law, a stolen item that has changed is returned as is, as it is stated: "And he shall restore that which he took by robbery" (Leviticus 5:23). This indicates that he shall return it in any case, even if it has been changed. And if you say: In our mishna it is stated that if the stolen item is changed the robber gives monetary compensation rather than returning the item, that policy was instituted by the Sages due to the ordinance instituted for the penitent.

Pirkei DeRabbi Eliezer 29:17

Elijah, may he be remembered for good, arose and fled from the land of Israel, || and he betook himself to Mount Horeb, as it is said, "And he arose, and did eat and drink" (1 Kings 19:8). There the Holy One, blessed be He, was revealed unto him, and He said to him: "What

בבא קמא צ"ד ב:ב'

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: דבר תורה – גזילה הנשתנית, חוזרת בעיניה. שנאמר: "והשיב את הגזלה אשר גזל" – מכל מקום. ואם תאמר: משנתנו! משום תקנת השבים.

פרקי דרבי אליעזר כ"ט:י"ז

עמד אליהו וברח מארץ ישראל ונמלט, שנאמר ויקם ויאכל וישתה. (ושם) נגלה עליו הקב"ה ואמר לו, מה לך פה אליהו קנא קנאתי. אמר לו הקב"ה, לעולם אתה מקנא. קנאת בשטים על גלוי עריות,

doest thou here, Elijah?" (1 Kings 19:9). He answered Him, saying: "I have been very zealous" (1 Kings 19:10). (The Holy One, blessed be) He, said to him: Thou art always zealous ! Thou wast zealous in Shittim on account of the immorality. Because it is said, "Phineas, the son of Eleazar, the son of Aaron the priest, turned my wrath away from the children of Israel, in that he was zealous with my zeal among them" (Num. 25:11). Here also art thou zealous. By thy life ! They shall not observe the covenant of circumcision until thou seest it (done) with thine eyes.

שנאמר פנחס בן אלעזר בן אהרן
הכהן. וכאן אתה מקנא, חייך
שאין ישראל עושין ברית מילה
עד שאתה רואה בעיניך.

Exodus 32:30-35

The next day Moses said to the people, "You have been guilty of a great sin. Yet I will now go up to יהוה; perhaps I may win forgiveness for your sin." Moses went back to יהוה and said, "Alas, this people is guilty of a great sin in making for themselves a god of gold. Now, if You will forgive their sin [well and good]; but if not, erase me from the record which You have written!" But יהוה said to Moses, "Only one who has sinned against Me will I erase from My record. Go now, lead the people where I told you. See, My

שמות ל"ב:ל"ג-ל"ה

וַיְהִי מִמָּחֳרַת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
אֶל־הָעָם אַתֶּם חָטֵאתֶם חַטָּאתַח
גְּדֹלָה וְעַתָּה אֶעֱלֶה אֶל־יְהוָה
אוֹלִי אֶכְפֹּרָה בְּעַד חַטֹּאתֵיכֶם:
וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי
חָטָא הָעָם הַזֶּה חַטָּאתַח גְּדֹלָה
וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהִי זָהָב: וְעַתָּה
אִם־תִּשָּׂא חַטֹּאתֶם וְאִם־אֵין מַחְנִי
נָא מִסְפָּרְךָ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ: וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מִי אֲשֶׁר חָטָא־לִי
אֶמְחֶנּוּ מִסְפָּרִי: וְעַתָּה לֵךְ | נַחֵה
אֶת־הָעָם אֶל אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לָךְ

messenger shall go before you. But when I make an accounting, I will bring them to account for their sins.” Then יהוה sent a plague upon the people, for what they did with the calf that Aaron made.

הִנֵּה מִלְאֲכֵי יִלְךְ לְפָנֶיךָ וּבִיּוֹם
פְּקוּדֵי וּפְקוּדָתִי עָלֵיהֶם חֲטָאתָם:
וַיִּגַף יְהוָה אֶת־הָעָם עַל אֲשֶׁר
עָשׂוּ אֶת־הָעֶגְלָל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱהֲרֹן:
(ט)

Exodus 33:12-34:8

Moses said to יהוה, “See, You say to me, ‘Lead this people forward,’ but You have not made known to me whom You will send with me. Further, You have said, ‘I have singled you out by name, and you have, indeed, gained My favor.’ Now, if I have truly gained Your favor, pray let me know Your ways, that I may know You and continue in Your favor. Consider, too, that this nation is Your people.” And [God] said, “I will go in the lead and will lighten your burden.” And he replied, “Unless You go in the lead, do not make us leave this place. For how shall it be known that Your people have gained Your favor unless You go with us, so that we may be distinguished, Your people and I, from every people on the face of the earth?” And יהוה said to Moses, “I will also do this thing that you have asked; for you have truly gained My favor and I have singled you out by name.” He said, “Oh, let me behold

שמות ל"ג:י"ב-ל"ד:ח'

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה רְאֵה אֵתָּה
אָמַר אֵלַי הֲעַל אֶת־הָעָם הַזֶּה
וְאֵתָּה לֹא הוֹדַעְתָּנִי אֵת
אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח עִמִּי וְאֵתָּה אֲמַרְתָּ
יִדְעִתִּיךָ בְּשֵׁם וְגַם־מִצָּאת חֵן
בְּעֵינַי: וְעַתָּה אִם־נָא מִצָּאתִי חֵן
בְּעֵינֶיךָ הוֹדַעְנִי נָא אֶת־דַּרְכְּךָ
וְאֲדַעַךְ לְמַעַן אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ
וְרְאֵה כִּי עִמָּךְ הִגּוּי הַזֶּה: וַיֹּאמֶר
פָּנֶי יֵלְכוּ וְהִנַּחְתִּי לְךָ: וַיֹּאמֶר
אֵלָיו אִם־אֵין פָּנֶיךָ הַלְכִים
אֶל־תִּעְלֵנוּ מִזֶּה: וּבַמָּה | יוֹדַע
אִפּוֹא כִּי־מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אָנֹכִי
וְעִמָּךְ הֲלוֹא בְּלִכְתָּךְ עִמָּנוּ
וְנִפְלִינוּ אָנֹכִי וְעִמָּךְ מִכָּל־הָעָם
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה: (פ)
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה גַם
אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
אֶעֱשֶׂה כִּי־מִצָּאת חֵן בְּעֵינַי
וְאֲדַעַךְ בְּשֵׁם: וַיֹּאמֶר הֲרָאִנִּי נָא
אֶת־כְּבוֹדְךָ: וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶעֱבִיר

Your Presence!” And [God] answered, “I will make all My goodness pass before you, and I will proclaim before you the name יהוה, and the grace that I grant and the compassion that I show,” continuing, “But you cannot see My face, for a human being may not see Me and live.” And יהוה said, “See, there is a place near Me. Station yourself on the rock and, as My Presence passes by, I will put you in a cleft of the rock and shield you with My hand until I have passed by. Then I will take My hand away and you will see My back; but My face must not be seen.” יהוה said to Moses: “Carve two tablets of stone like the first, and I will inscribe upon the tablets the words that were on the first tablets, which you shattered. Be ready by morning, and in the morning come up to Mount Sinai and present yourself there to Me, on the top of the mountain. No one else shall come up with you, and no one else shall be seen anywhere on the mountain; neither shall the flocks and the herds graze at the foot of this mountain.” So Moses carved two tablets of stone, like the first, and early in the morning he went up on Mount Sinai, as יהוה had commanded him, taking the two stone tablets with him. יהוה came down in a cloud—and stood with

כָּל־טוֹבִי עַל־פְּנֵיךָ וְקָרָאתִי בְּשֵׁם
 יְהוָה לְפָנֶיךָ וַחֲנַתִּי אֶת־אֲשֶׁר
 אֲחִן וְרַחֲמֹתַי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם:
 וְאִמַּר לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת־פְּנֵי
 כִּי לֹא־יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחַי: וַיֹּאמֶר
 יְהוָה הִנֵּה מְקוֹם אֲתִי וְנִצַּבְתָּ
 עַל־הַצּוּר: וְהָיָה בְּעֵבֶר כַּבַּיִ
 וְשִׁמַּתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׁכַּתִּי
 כַּפִּי עָלֶיךָ עַד־עֶבְרִי: וְהִסְרֹתִי
 אֶת־כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֹרַי וּפְנֵי
 לֹא יִרְאוּ:

...וַיֵּרֶד יְהוָה בְּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ
 שָׁם וַיְקַרָּא בְּשֵׁם יְהוָה: וַיַּעֲבֹר
 יְהוָה | עַל־פְּנֵי וַיְקַרָּא יְהוָה |
 יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אַרְךָ אַפַּיִם
 וְרַב־חֶסֶד וְאֱמֶת | נֹצֵר חֶסֶד
 לְאֵלִפְיָם נֹשֵׂא עוֹן וּפֹשֵׁעַ וְחַטָּאָה
 וְנִקְהָה לֹא יִנְקָה פֶקֶד | עוֹן אֲבוֹת
 עַל־בְּנֵי וְעַל־בְּנֵי בְנֵי
 עַל־שְׁלֹשִׁים וְעַל־רַבְעִים: וַיִּמָּהַר
 מֹשֶׁה וַיִּקְדָּ אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוּ:

him there, proclaiming the name יהוה. יהוה passed before him and proclaimed: “יהוה! יהוה! a God compassionate and gracious, slow to anger, abounding in kindness and faithfulness, extending kindness to the thousandth generation, forgiving iniquity, transgression, and sin—yet not remitting all punishment, but visiting the iniquity of parents upon children and children’s children, upon the third and fourth generations.” Moses hastened to bow low to the ground in homage,

I Kings 19:1-21

When Ahab told Jezebel all that Elijah had done and how he had put all the prophets to the sword, Jezebel sent a messenger to Elijah, saying, “Thus and more may the gods do if by this time tomorrow I have not made you like one of them.” Frightened, he fled at once for his life. He came to Beer-sheba, which is in Judah, and left his servant there; he himself went a day’s journey into the wilderness. He came to a broom bush and sat down under it, and prayed that he might die. “Enough!” he cried. “Now, O ETERNAL One, take my life, for I am no better than my

מלכים א י"ט:א-כ"א

וַיֵּגֵד אַחַב לְאִיזָבֵל אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהֵיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר הָרַג אֶת־כָּל־הַנְּבִיאִים בְּחָרֵב: וַתִּשְׁלַח אִיזָבֵל מְלָאךְ אֶל־אֱלֹהֵיו לֵאמֹר כֹּה־יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּן כִּי־כַעַת מִחַר אֲשִׁים אֶת־נַפְשִׁי כְּנַפֵּשׁ אֶחָד מֵהֶם: וַיֵּרָא וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ אֶל־נַפְשׁוֹ וַיָּבֵא בְּאֵר שֶׁבַע אֲשֶׁר לַיהוּדָה וַיִּנַּח אֶת־נַעֲרוֹ שָׁם: וְהוּא־הֶלֶךְ בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ יוֹם וַיָּבֵא וַיֵּשֶׁב תַּחַת רֶתֶם (אחת) [אחד] וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר רַב עֲתָה יְהוָה קַח נַפְשִׁי כִּי־לֹא־טוֹב אֲנִכִּי מֵאֲבֹתַי: וַיִּשְׁכַּב

predecessors.” He lay down and fell asleep under a broom bush. Suddenly an angel touched him and said to him, “Arise and eat.” He looked about; and there, beside his head, was a cake baked on hot stones and a jar of water! He ate and drank, and lay down again. The angel of GOD came a second time and touched him and said, “Arise and eat, or the journey will be too much for you.” He arose and ate and drank; and with the strength from that meal he walked forty days and forty nights as far as the mountain of God at Horeb. There he went into a cave, and there he spent the night. Then the word of GOD came to him: “Why are you here, Elijah?” He replied, “I am moved by zeal for the ETERNAL, the God of Hosts, for the Israelites have forsaken Your covenant, torn down Your altars, and put Your prophets to the sword. I alone am left, and they are out to take my life.” “Come out,” He called, “and stand on the mountain before GOD.”

And lo, GOD passed by. There was a great and mighty wind, splitting mountains and shattering rocks by GOD’s power; but GOD was not in the wind. After the wind—an earthquake; but GOD was not in the earthquake. After the earthquake—fire; but GOD was not

וַיֵּשֶׁן תַּחַת רֶתֶם אֶחָד וְהִנֵּה-זֶה
מִלֵּאֵךְ נִגַּע בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם
אֲכֹל: וַיֵּבֶט וְהִנֵּה מִרְאֲשֵׁתָיו
עֵגֶת רִצְפִים וְצַפְפַּחַת מַיִם וַיֹּאכַל
וַיִּשְׁתֶּה וַיֵּשֶׁב וַיִּשְׁכַּב: וַיֵּשֶׁב מִלֵּאֵךְ
יְהוָה | שְׁנִית וַיִּגַע-בּוֹ וַיֹּאמֶר קוּם
אֲכֹל כִּי רַב מִמֶּךָ הַדֶּרֶךְ: וַיִּקֶּם
וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתֶּה וַיֵּלֶךְ בְּכַח |
הָאֲכִילָה הִיא אַרְבָּעִים יוֹם
וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הַר הָאֱלֹהִים
חָרַב: וַיְבֹא-שָׁם אֶל-הַמְּעָרָה וַיֵּלֶן
שָׁם וְהִנֵּה דְבַר-יְהוָה אֵלָיו וַיֹּאמֶר
לוֹ מַה-לָּךְ פֶּה אֵלֶיךָ: וַיֹּאמֶר
קִנֵּאתִי לַיהוָה | אֱלֹהֵי
צְבָאוֹת כִּי-עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת-מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרֶסֶס
וְאֶת-נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בַחֶרֶב וְאוֹתֶךָ
אֲנִי לְבַדִּי וַיִּבְקֶשׁוּ אֶת-נַפְשִׁי
לְקַחְתָּהּ: וַיֹּאמֶר צֵא וְעַמְדָתָ בְּהָרַ
לְפָנַי יְהוָה וְהִנֵּה יְהוָה עֹבֵר וְרוּחַ
גְּדוּלָה וְחֹזֶק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר
סְלָעִים לְפָנָי יְהוָה לֹא בְרוּחַ
יְהוָה וְאַחַר הָרוּחַ רֵעַשׁ לֹא
בְרֵעַשׁ יְהוָה: וְאַחַר הָרֵעַשׁ אֵשׁ
לֹא בְאֵשׁ יְהוָה וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל
דְּמָמָה דְקָה: וַיְהִי | כַּשְׁמַעַ
אֵלָיו וַיִּלֵּט פָּנָיו בְּאֲדָרְתוֹ וַיֵּצֵא
וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הַמְּעָרָה וְהִנֵּה אֵלָיו
קוֹל וַיֹּאמֶר מַה-לָּךְ פֶּה אֵלֶיךָ:

in the fire. And after the fire—a soft murmuring sound. When Elijah heard it, he wrapped his mantle about his face and went out and stood at the entrance of the cave. Then a voice addressed him: “Why are you here, Elijah?” He answered, “I am moved by zeal for the ETERNAL, the God of Hosts; for the Israelites have forsaken Your covenant, torn down Your altars, and have put Your prophets to the sword. I alone am left, and they are out to take my life.” GOD said to him, “Go back by the way you came, [and] on to the wilderness of Damascus. When you get there, anoint Hazael as king of Aram. Also anoint Jehu son of Nimshi as king of Israel, and anoint Elisha son of Shaphat of Abel-meholah to succeed you as prophet.

וַיֹּאמֶר קָנָא קָנֵאתִי לַיהוָה |
אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי־עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרְסוּ
וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בַחֶרֶב וְאוֹתָר
אֲנִי לְבִדִּי וַיִּבְקְשׂוּ אֶת־נַפְשִׁי
לְקַחְתָּהּ: {ס} וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֵלָיו לֵךְ שׁוּב לְדַרְכְּךָ מִדְּבַר
דְּמָשֶׁק וּבֵאתָ וּמַשַּׁחְתָּ אֶת־חֲזַאֵל
לְמֶלֶךְ עַל־אַרָם: וְאֵת יְהוּא
בֶן־נִמְשִׁי תִמְשַׁח לְמֶלֶךְ
עַל־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־אֵלִישָׁע בֶּן־שַׁפְטַי
מֵאֵבֶל מְחֹלָה תִמְשַׁח לְנָבִיא
תַּחֲתֶיךָ:

Jonah 4:1-11

This displeased Jonah greatly, and he was grieved. He prayed to GOD, saying, “O ETERNAL One! Isn’t this just what I said when I was still in my own country? That is why I fled beforehand to Tarshish. For I know that You are a compassionate and gracious God, slow to anger, abounding in kindness, renouncing punishment. Please, ETERNAL One,

יונה ד':א'-י"א

(א) וַיִּרַע אֶל־יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה
וַיַּחַר לוֹ: (ב) וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה
וַיֹּאמֶר אָנֹכָה יְהוָה הֲלוֹאֲזָה דְבַרִּי
עַד־הַיּוֹתֵי עַל־אֲדָמָתִי עַל־כֵּן
קִדַּמְתִּי לְבָרַח תַּרְשִׁישָׁה כִּי
יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה אֵל־חַנּוּן וְרַחוּם
אָרַךְ אַפְּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנֹחֵם
עַל־הָרָעָה: (ג) וְעַתָּה יְהוָה

take my life, for I would rather die than live.” GOD replied, “Are you that deeply grieved?” Now Jonah had left the city and found a place east of the city. He made a booth there and sat under it in the shade, until he should see what happened to the city. The ETERNAL God provided a ricinus plant, which grew up over Jonah, to provide shade for his head and save him from discomfort. Jonah was very happy about the plant. But the next day at dawn God provided a worm, which attacked the plant so that it withered. And when the sun rose, God provided a sultry east wind; the sun beat down on Jonah’s head, and he became faint. He begged for death, saying, “I would rather die than live.” Then God said to Jonah, “Are you so deeply grieved about the plant?” “Yes,” he replied, “so deeply that I want to die.” Then GOD said: “You cared about the plant, which you did not work for and which you did not grow, which appeared overnight and perished overnight. And should not I care about Nineveh, that great city, in which there are more than a hundred and twenty thousand persons who do not yet know their right hand from their left, and many animals as well!”

קח-נָא אֶת-נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב
מוֹתִי מִחַיִּי: {פ} (ד) וַיֹּאמֶר
יְהוָה הֲהִיטָב חָרָה לָךְ: (ה) וַיֵּצֵא
יוֹנָה מִן-הָעִיר וַיֵּשֶׁב מִקֶּדֶם לָעִיר
וַיַּעַשׂ לוֹ שֵׁם סֹכָה וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ
בַּצֵּל עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה מֶה-יְהִי
בָּעִיר: (ו) וַיִּמַן יְהוָה-אֱלֹהִים
קִיקְיוֹן וַיַּעַל אֶמְעַל לְיוֹנָה לְהַיּוֹת
צִל׳ עַל-רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ מִרְעָתוֹ
וַיִּשְׂמַח יוֹנָה עַל-הַקִּיקְיוֹן שֶׁמָּחָה
גְּדוּלָּה: (ז) וַיִּמַן הָאֱלֹהִים תּוֹלַעַת
בַּעֲלוֹת הַשָּׁחַר לְמַחֲרַת וַתֵּךְ
אֶת-הַקִּיקְיוֹן וַיִּבָּשׂ: (ח) וַיְהִי אֶ
כְּזֶרַח הַשָּׁמֶשׁ וַיִּמַן אֱלֹהִים רוּחַ
קָדִים חָרִישִׁית וַתֵּךְ הַשָּׁמֶשׁ
עַל-רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלֶּף וַיִּשְׁאַל
אֶת-נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר טוֹב
מוֹתִי מִחַיִּי: (ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
אֶל-יוֹנָה הֲהִיטָב חָרָה לָךְ
עַל-הַקִּיקְיוֹן וַיֹּאמֶר הִיטָב
חָרָה-לִּי עַד-מָוֹת: (י) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אַתָּה חֹסֵת עַל-הַקִּיקְיוֹן
אֲשֶׁר לֹא-עֲמַלְתָּ בּוֹ וְלֹא גִדַּלְתָּ
שָׁבִין-לְלִילָה הִיא וּבִן-לְלִילָה אָבִד:
(יא) וְאַנִּי לֹא אָחוּס עַל-נִינְוָה
הָעִיר הַגְּדוּלָּה אֲשֶׁר יֹשְׁבֶיהָ
הֲרַבָּה מִשְׁתִּים-עֹשְׂרָה רַבּוֹ אָדָם
אֲשֶׁר לֹא-יָדַע בֵּין-יְמִינֵנוּ לְשְׂמְאלֵנוּ
וּבַהֲמָה רַבָּה: ...

ר' אהרן שמואל תמרת, השתחררות המחשבה העיברית

מושך אני על כן את ידי מן התביעות הגדולות על נבואה בנוסח המרום מסוג "הלא דברי כאש" ומסתפק בנבואה מסוג קול דממה דקה", ולא עוד אלא שלעת עתה פוטר אנכי לגמרי את בן דורנו החלש מלכת בעקבות הנביאים הראשונים מקצוע הדבור: הוכיח לדור על מומיו והזמן אותו אל הטוב והישר. ואיני דורש מאתו כי אם שילך בעקבותיהם לפחות במקצוע המחשבה. אני דורש מאת כל מי שיש לו קצת זיקה אל עניני ההבנה וההרגשה, שיהא מחודר בקצף עמוק והתול מר על רשעות התבל לפחות בחביון נפשו.

הוי, לוא התרבה בעולם מספר אסטניסים נמרצים יודעי פרק בהבחנה בין טוב לרע, בין אמת לשקר, אזי אולי היה עולה בידם להפיל מורך בלבב העריצים, מסבכי המלחמות במבט עינם, היודע לקרוא את אות הקין מעל פני מצחות הרוצחים - בלבד בלי מלים של תוכחה.

צדקת הצדיק מ'א'

[מ] עיקר התשובה הוא עד שיאיר ה' עיניו שיהיו זדונות כזכיות ר"ל שיכיר ויבין שכל מה שחטא הי' ג"כ ברצון הש"י

Rambam, Guide to the Perplexed, III:17

It is a fundamental principle of the Law of Moses our Master, Peace be upon him, and of all those who follow it that man has an absolute ability to act; I mean to say that in virtue of his nature, his choice, and his will, he may do everything that is within his capacity of man to do, and this without there being any created for his benefit in any way any newly produced thing.

צדקת הצדיק ק"ל:א'

[קל] אע"פ שהבחירה נתונה לאדם מ"מ אין אדם יכול להשתנות

משרשו ועיקרו ו... ונא' לב טהור ברא וגו' ובריאה הוא יש מאין והיינו שמאחר שזה בידו של הקב"ה מועיל רחמי שמים [ולכשיזכה ברחמים או להיפך ח"ו אז יהי' באמת למפרע שורשו כך ואין שינוי בידיעה כי ידיעת הש"י אין נופל תחת הזמן דעבר ועתיד רק אנו תחת הזמן ואכ"מ ביאורו]. ולכ"א (ילקוט יחזקאל שנח) שאלו לחכמה כו' לתורה כו' לנבואה כו' והקב"ה אמר יעשו תשובה אבל מצד כולם בישא לא הוה טבא. וזה הי' טענת העם ביחזקאל בפ' ובשוב צדיק וגו' ובשוב רשע וגו' ואמרתם לא יתכן דרך ה' ובוודאי דעת שוטים לא נז' בכתוב רק הם אטבא ובישא מעיקרו אמרו והם חשבו שגם הם מבינים וע"ז אמר להם דרכיכם וגו' שאתם אין יודעים כלל בזה וכשהש"י מקבלו אז מתגלה למפרע דעקרו כך:

Tzidkat HaTzadik 100:1

Teshuva is that by repenting, a person acknowledges that everything is operated by God and that even before a thought has arisen in a person's heart, God has already given them the power to repent. As the Sages say, God gives the person the strength to turn away from sin and, through complete repentance, their sins are transformed into merits, as this was also God's will. As it is written in the Talmud (Shabbat 89b), "If your sins are like scarlet, they shall be as white as snow" (Isaiah 1:18). Furthermore, the Sages teach that through a wondrous act, God will transform the sins of the wicked into merits.

צדקת הצדיק קי'א'

[ק] תשובה היינו שמשיב אותו דבר אל הש"י ר"ל שמכיר שהכל פועל הש"י וכחו אפי' המחשבה טרם נוצרה בלבו של אדם כמשאז"ל (ב"ר פ' ט) נמצא הש"י נתן לו כח אז גם בהעבירה ועי"ז אחר התשובה הגמורה הוא זוכה שזדונות נעשין זכיות כי גם זה הי' רצון הש"י כך כמ"ש בשבת (פט:): אם יהי' חטאיכם כשנים כי' וכענין שאז"ל (מד"ת וישב ד) ע"פ נורא עליה על בנ"א וכד"ש דוד המע"ה למען תצדק בדברך ר"ל לכך נטלה ממנו

הסייעתא וא"כ הוא ממש
כזכיות מאחר שגם זה רצון
הש"י.

Source Sheet created on Sefaria by Alex Ozar